

Bir İnsan Yaşat

Nureddin Yıldız'ın 09.02.2020 tarihli (383.) Hayat Rehberi dersidir.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰی سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِیْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Kıymetli kardeşlerim,

Allah Teâlâ Hicr suresinin 28-31. ayetleri ve hemen hemen aynı ifadelerle Sad suresinin 72-74. ayetlerinde, Âdem aleyhisselamın yaratılış sürecini özetleyerek bize anlatırken, çamurdan bir insan yaratacağını meleklerle haber verdiğini ve ruh üflediğinde onun için secde etmelerini buyurmaktadır. Meleklerin hepsi secde etti, şeytan (o zamanki adıyla İblis) ise etmedi.

Bu konuya dair ayetleri defaaten dinlemişizdir. Ancak şimdi içinden bir boyutu öne çıkarmak için yeniden tefekkür etmeliyiz.

Allah Teâlâ çamurdan bir beşer yaratacağını buyurduğu zaman, o çamurdan şeklini ruh üfleyerek canlandırdığında ona secde etmelerini emretmişti. Allah'ın bu emrine şeytan hariç bütün melekler itaat etmişti. Çamurdan yaratılmış Âdem'i gördüler, imrendikleri o şeklin önünde secde ettiler. İblis ise belki yüz, belki beş yüz sene boyunca çamurdan bir şekil olarak duran Âdem'i gördüğünde ona herhangi bir itiraz dillendirmemişti. Âdem'in Allah'tan ruh üflenmiş hâline karşı çıkmıştı o. Yani İblis'in düşmanlığı Âdem aleyhisselamın ruhanî-manevî kimliğinedir, bedenine değildir.

Bu bilgimizi bir kenarda tutarak günümüzle alakalı başka bir anekdota yer verelim.

1950'ye gelindiği sıralar Batı kültürü ve genel olarak Batı otoritesi, asırlar süren kurt dalaşından sonra ortaya 'insan hakları' adında bir norm çıkarmıştır. Bu hakları birleştikleri milletler topluluğunda da evrensel hâle getirerek bir beyanname olarak meydana attılar. Bu insan hakları denen şey günümüzde adeta tapınılan, kutsal bir değere dönüştürülmüştür ama içinde insan yoktur; insanın yok kabul edildiği hakları vardır.

Bu iddiaya nereden varıyoruz?

Çünkü oluşturulan insan haklarını sadece o hakları kaleme alanlara mahsus gibi kullanmaktadırlar. Kimi sömürmek, hapsedmek, öldürmek istiyorlarsa o insan için bu hakları uygun bulmuyor, birinden hoşlanmıyorlarsa hakların onun için de var olduğunu bugüne kadar göstermiş değillerdir. Bombalayıp öldürdükleri, topraklarındaki madenleri sömürüp götürdükleri için aç kalan milletlerin milyonlarca ferdine 'insan hakkı' denen bir şeyi reva görmemişlerdir. Onlar o hakkı kendileri için oluşturmuşlardır.

Biz ise ümmet-i Muhammed olarak bu noktada onlardan ebedî şekilde ayrılırız. Bizden olmayan hatta bize silah doğrultan birine bile güç yetirmemizi, insan olduğu için yüzüne tokat vurmamakla sınırlandıran bir dine iman ediyoruz, elhamdülillah. Bizde insanlık Âdem'in bütün çocukları içindir, birleştirilmiş milletlerin beş daimî üyesi için değil. İnsanın hakkını, insan olarak dünyaya gelmiş olmanın bir sonucu olarak gördüğümüz için dini ne olursa olsun, hatası her neyse ona yine de insan muamelesi yapmayı Allah'ın emri telakki ederiz.

Şeytan, zamanında Âdem'in çamur oluşuna takılıp kalmış ve ruhuyla barışmamıştı. Şimdi de İblis'in yörüngesinden ayrılmayan Batı ile onun hayranları, yine Âdem'in çamur (cisim) boyutuna saygılıdır. İnsan hakları diyerek kastettikleri budur. İnsanın ruhuyla alakaları olmadığı gibi ona düşmandırlar hatta. Bunun içindir ki Âdem'in Âdem ve Havva olarak devam eden erkeklik ve kadınlık meziyetlerini asla insanlığın gereği görmemektedirler; sadece toprak bölümüne yani iştah, zevk, hırs kısmına dâhil edilebilecek bölüme hizmet etmeyi insanlığın haklarına katarlar. Biz onların insan hakları dediği şeyi, şekeri bol lokum gibi görürüz. Karşılığını beklemeden bir kutu bisküvi verdikleri vaki değildir. Bir çikolata verip Hıristiyan olmayı şart koşmamaları mümkün değildir. Süt tozu dağıtıyor ya da aşı yapıyorlarsa ya virüs yayıyor ya da kısırlık oluşturuyorlardır.

Allah'ın kendinden ruh üflediği insanın hakkından yana olmak ümmetimizin ayrıcalığıdır. Ruhsuz Âdem, toprak ve çamurdan ibarettir. Ruhu olan Âdem, Allah'tan aldığı o ruh ile Rabbine secde eder ve onun yarattığı her canlıya hürmeti ve alakası devamlıdır. Müslüman olmak/olmamak, dostluk, hemşerilik, iş arkadaşlığı ya da başka bir ortak payda bulunmaksızın insana kıymet biçer ve ağlayan bir çocukla sırf insan yavrusu ağlıyor diye ilgilenir. Felakete uğramış bir grupla karşılaştığında mümin, Allah'ın izniyle imanını devreye sokarak o felakete karşı insan kardeşlerine yardım edecektir. Kurtarmakta önceliği, 'önce insan' parolasının yönlendirdiği biçimde ilerler.

Rabbimiz biz müminlere Kur'an'ında öyle bir ölçü vermiştir ki sonsuza dek geçilemeyecek medeniyetin sahibi oluşumuz bununla gerçekleşmiştir: Bir can kurtaran, bütün insanlığı kurtarmış gibidir. (Maide suresi, 32. ayet)

Ümmetimizin lisanında 'can kurtarmak' ile kastedilen de sadece yangın, sel, deprem, hastalık gibi afetlerden uzak tutulması değildir insanın; eğitimde de geçerli olabilir kurtarma. Aile kurtarmaya da denebilir. Mümine Allah tarafından yöneltilen bu teklif, insanın başını ağrıtan her konuda mümkün ve muhtemel olabilir. **Bir aileyi yıkımın eşiğinden kurtaran, bütün insanlığı kurtarmış olarak dirilir Allah'ın huzurunda. Bir çocuğun cahil kalıp insanlığın dışına taşma ihtimaline karşı gayret gösteren, heyecanlı bir öğretmen olan da o çocuğun bilgili, insancıl ve Müslüman yetişmesine katkı sunarak bir can kurtarmış olur. Ailesinden uzaklaşan bir genci alaka göstermek, nasihat etmek yoluyla sokak serseriliğinden kurtaran da bu teklife dâhildir.**

Ve Allah bu kulunu da kıyamet günü diriltirken "bütün insanları diriltmiş gibi" getirecektir huzuruna.

Âdem olma denen şeyin çamur kısmına takılan ve onun ruhunu ıskalayan, ilgilenmediği akrabaları ve tanıdıklarını helak olmaya terk eden, annesine el kaldırdığı birini tanıdığı hâlde onu uyarmayan ve müdahale etmeyen de "bütün insanları öldürmüş gibidir." Demek ki bir cana kıymak, bütün insanları öldürebileceği bir vahşeti taşıdığını gösteriyor insanın Allah katında; tıpkı bir canı ayağa kaldırabilmek ve onu elinde hayat bulacak bir umutla donatmanın, imkânı olsa bütün çocukları bağrına basacağıнын işareti olması gibi.

Karşısındaki ona taş atıyor olsa bile müminin bakışı böyledir, değil mi ki bir insandır o... Göklerdeki melekler, anasının karnından çıktığı günden beri insanı seyrederken bakarlar ki dünyaya geldiği ilk andan itibaren insan sürekli almaktadır; anasının sütünü, babasının şekerini, ilgi, şefkat, hayat boyu bilgi aktarımı, iş, ilaç... İnsan bunca alımdan sonra bir gün gelir ve o tek fırsatta, o güne dek aldıklarının yanında sözü bile edilemeyecek miktarda bir kısmını vermesi gerekir; felaket ve kötülük tarafından şekillendirilmiş herhangi bir anda, herhangi bir kişiye karşı gelebilir bu sorumluluk fırsatı. Allah, insanın önüne, kurtarabileceği bir örnek çıkarır ve ne yapacağını görmek ister. İşte o kaçırılan fırsat insan için ödülü bütün insanlığı ilgilendirecek denli büyük olabilir.

Biz buna Kur'an'a iman diyoruz. Çünkü Kur'an bizim için, Yahudiler ve Hıristiyanlar'ın kendi kitaplarını gördükleri gibi 'emanet' türünden bir şey değil, bizim kitabımızdır. Ne yapıp yapmayacağımızı ve yapılanların ne kadar edeceğini gösteren kitabımızdır. Ölümüne sebep olunan, internet ağlarında kaybolmasına göz yumulan, mahvoluşuna seyirci kalınan insan bu yüzden muhatabını ilgilendirir. Ağlamasını durdurduğu bir çocuğun, bütün çocukların şefkatli hamisi konumuna yükselttiği birinde olduğu gibi.

Müslümanlık, hacca gidip sorumluluklarından kurtularak geri kalan kısımda keyfine bakmak dini değildir. Cuma günü camiye gidince her şeyin yettiği din değildir. Sakal bırakmak, çarşaf giymek dini de değildir. Bunlar ve diğer mesuliyetler, dinin vidalarıdır ancak. Sakal, dinin bütünü söz konusu olduğunda ağırlığı görülmeyen bir detaydır. Bir cuma namazı, imanı olan mümin için cennet anlamına gelir ancak; imanı olmayan içinse milyon cuma bile hiçten öte anlam taşımaz. Allah'ın görmek istediği iman da bir canı kurtaran/helak eden kişinin hangi konumda olacağıyla ilgilidir.

İnsanın içine bu merhametin konması veya konmaması, onu hak etmesiyle ilgilidir. Bu nedendir ki bir yetimle ilgilenmek aslında insanlığın tamamıyla ilgilenmektir. Bir yetimi bağına basamayan da insanlık çapında mahrumiyet yaşamaktadır. Fakat elbette konuya kendi çocuğu olmadığı için bir çocuğu evlat edinen kişinin sırf bu niyetle yaptığı dâhil değildir; onun yaptığı ihtiyaç gidermektir, insanlık göstermek değil. Beş çocuğuna zor yetiştigi hâlde altıncısını -bir insan sokakta kalıp helak olmasın diye- evlatlık alabilenin tavrıdır söz konusu ettiğimiz.

Allah'ın kendinden ruh üflediği o herhangi bir çocuk, engelli oluşunun hiç önemli olmadığı bir insandır ve kesin bilmek lazımdır ki engellilik onun imtihanı olduğu kadar bizim için de imtihandır. Zira o bizim mümin kardeşimiz olduğu gibi insanlıkta da kardeşimizdir, babamız aynıdır. Koltuk değneğiyle ancak ayakta durabilen canda da Allah'tan bir ruh var, tıpkı sapasağlam yürüyebilende bulunduğu gibi. O engelli çocuk Avrupa veya Amerika'da yaşasaydı sancuları şimdiki kadar olmayacak, imkânları bol yaşayacaktı belki ama Uzak Asya veya Afrika'da doğduğundan acılı bir hayata gözlerini açtı, insan sayılmadı. Müslüman, nerede doğduğuna ve gözünü açtığı hayatın kısıtlılığına bakmaksızın her çocuğa merhamet beslemek şuuru kuşanıp o sefil anlayıştan bu noktada ayrılır.

Engelli birinin bulunduğu köyde herkes o imtihanın içinde yaşıyordur ve o imtihanı kazan(a)ma(ma) derdi var demektir. Onun aç kalması, sağlık desteği alamaması, moralsiz veya arkadaşsız oluşu ya da onunla ilgilenenlerin sabrının ilgisizlikten ötürü tükenmesi onun için olduğu kadar etrafındaki herkes için de geçerlidir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, günümüzden bin dört yüz kırk sene önce bütün insanlara hitap ederek *"Bir mahallede aç kalıp kıvranan bir insan varsa o mahalleden Allah'ın rahmeti kalkar"* buyurmuştur. Bir mahallede insanın, diğer insanların sofrasında yemek var olduğu sürece aç kalması Müslümanlık dairesinde mümkün değildir. Peygamber aleyhisselam Efendimiz bunun, Allah'ın rahmetinin üzerimizden kalkmasına sebebiyet vereceğini söylemektedir.

Bu kural, yaşlı ve düşkün bir tanıdığımızı, ne kadar düşkün ve feci durumda olursa olsun, ne konumda gördüğümüzü de gözler önüne seren turnusol kâğıdı hükmündedir hepimiz için. Şayet yaşlı birini "benim babam değil" konumunda ve ikincil bir mesele olarak görüyorsak bunun karşılığı kıyamet günü karşımıza çıkacaktır. Elbette sorumluluk taşıma oranımız, yakınımızdan uzağımıza doğru değişir ama hiç kimseye karşı umursamazlığın yüzde sıfır düzeyine inmesi mümkün olmayacaktır. Çünkü mümindir, değilse insandır. Allah Teâlâ bu ümmeti bir beden bütünlüğünde görmeyi dilemektedir.

Yaşlılara saygıyla bebeklere merhamet arasında fark olduğunu zannederek bu yaptığımız, 'insan hakları' denen meseleden farklı olmaz. Bir yaşındaki bebeğin de yüz yaşındaki ihtiyarın da Rabbi Allah'tır; ikisi de bezlenecekse bezlenecek, merhamet gösterilecekse merhamete muhatap edileceklerdir. Ve bu iki tavrın da karşılığı Allah'tan beklenecektir. İslamiyet böyle bir dindir, Müslüman böyle insan olmak zorundadır. Aksi takdirde çok iş yaptığımızı zanneder ama Allah'tan çok karşılık bulamayız.

Bu sebeple biz, çocuğumuzdan dedemize, komşumuzdan düşmanımıza varıncaya kadar bir insana hizmet etmeyi, o insana ruh üflemiş olan Allah'a saygı olarak değerlendiririz. Böyle olduğu zaman her fırsatta yaptığımız her türlü sözlü-filî hizmeti sadaka olarak kazanç hanemize ekleriz. Zaten kendine zor yettiğini söylemesi de kimse için bir bahane ve mazeret teşkil etmeyecektir. Bir işe koşturamayan, diğer müminlere dua ederek bu açığı kapatabilir. Acısı olana gidip teselli verebilir. Hasta ziyaret edebilir. Yardım edebilecek birinin adresini verebilir. İnsan, kesinlikle yapabilecek bir şeyin sahibidir. Çünkü eğer Allah Teâlâ bir insanı yaşatanı ve hayatta kalmasına sebep olanı bütün insanlık çapında bir iyiliğin sahibi olarak görüyorsa bu büyük nimetten kullarını mahrum etmeyecektir. Kimine para verecek ve onunla bu amaca ulaşmasını dileycek, kimine akıl verecek ve o sürekli fikir üretecek, kimine güçlü beden verecek ve o enkazdan insan çıkarılacağı zaman koşacak, kimine tatlı dil verecek ve hastanelerde yatanlara moral verdirecektir ama illa herkesin bütün insanlık çaplı yapabileceği bir işi muhakkak bulunacaktır.

Bulunmadığını zannetmesi zaten insanın başına gelmiş bir beladır. Tembellik hiç kimsenin özrü değildir.

*

Bir çocuğa özel alaka gösterip o sayede onu okumak, kitap ve insanlıkla buluşturan öğretmen! O çocuk belki seni bir daha hatırlamadı, görüşmediniz bile. Fakat bil ki en dara düştüğün günde o çocuktaki gayretini, Hızır aleyhisselam vakıası gibi karşına çıkaracaktır Allah. Çünkü sen bir canı dalalete düşmekten, dünyada ve ardından ahirette de helak olmaktan kurtarmıştın.

112 acil servisinde veya afet kurumlarında çalışmanın, bir devlet memurluğunda görevli olmaktan çok daha fazla anlam içerdiğini de konumuzun parçası olarak vurgulamalıyız. Böyle görevlerde bulunanlar şayet ihlaslı niyet sahibi ve insanlar arasında ayırım yapmayacak karakterdeyseler, bunu da kendi menfaatleriyle çeliştirecek bir kasıtle değil, tam anlamıyla vazifelerini yerine getirmek duygusuyla yapıyorlarsa bilmelidirler ki kurtardıkları bir kişi, asla bir kişi değil bütün insanlıktır. Allah böyle görmektedir.

Nerede insan varsa orada Allah'ın bu ödülü geçerlidir. Kim insan için bir şey yapıyorsa Allah'ın bu sözünü hatırlamalı ve niyetiyle kazanacaklarından ötürü sevinmeli, sevinmeli, sevinmelidir. Kim de insan için yerinden kıpırdamıyorsa yaptığı kötülük kendi insanlığıdır. Doğduğundan beri hayattan alıyorsun; vermeye ne zaman başlayacaksın?

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ. وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَىٰ اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.